A romantic-style painting of a seascape at sunset or sunrise. The sky is filled with soft, golden light and scattered clouds. The water is calm, reflecting the warm light. In the foreground, a small wooden boat with several people is visible. In the middle ground, a larger sailboat with its sails up is on the water. The overall mood is serene and evocative.

**Романтизм як напрям
у літературі й мистецтві.
Чинники розвитку та основні
особливості романтизму**

Визначення романтизму

Романтизм (франц. Romantisme) — літературний напрям у європейській і американській культурах, в основі якого лежить незадоволеність наявним станом речей, протиставлення ідеалу і дійсності.

*Джон Констебл.
Краєвид на собор у Солсбері*

Період існування романтизму

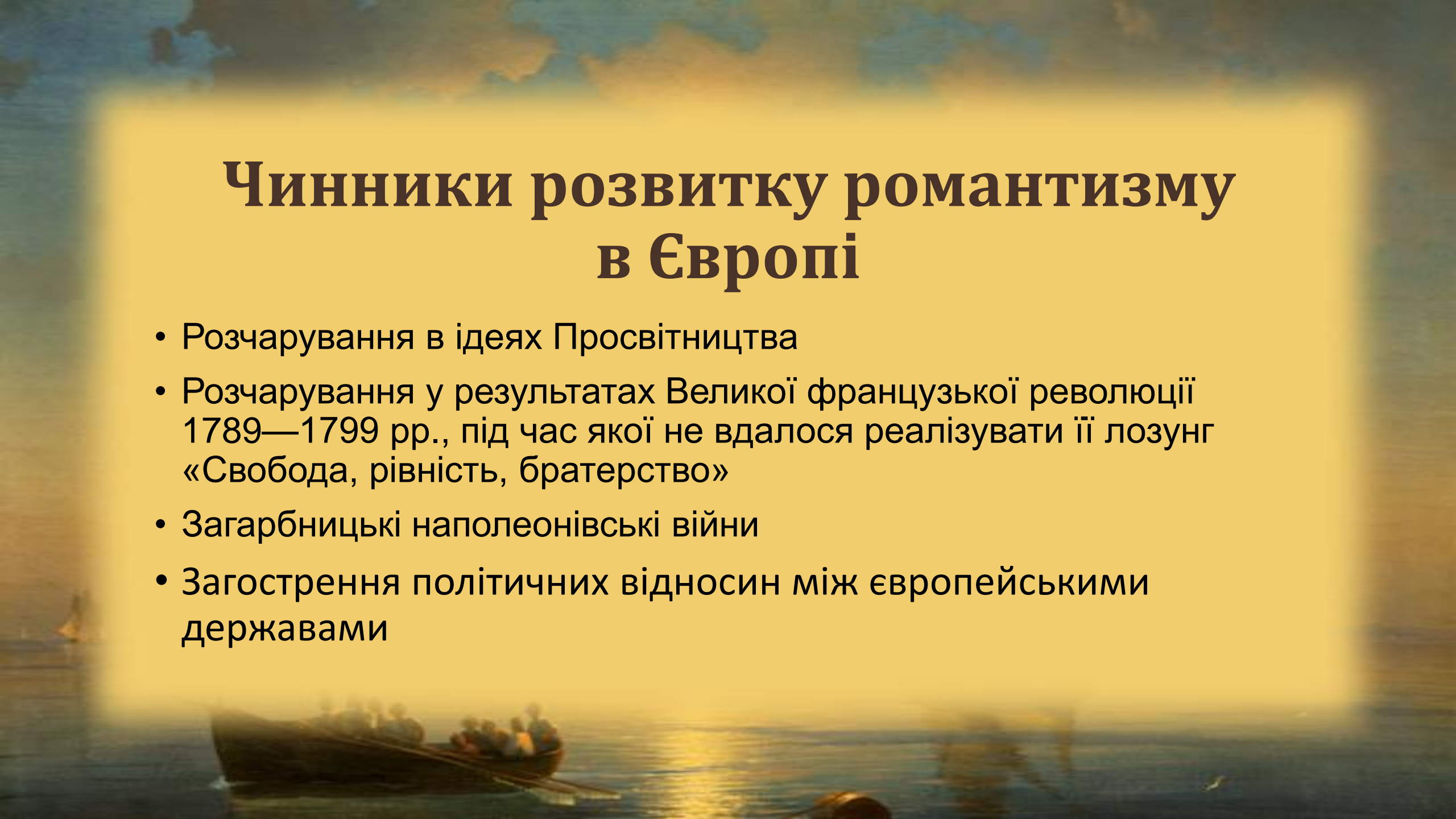
Романтизм як напрям сформувався наприкінці **XVIII століття**, домінував у першій половині **XIX століття**.

*Теодор Жеріко.
Пліт Медузи*

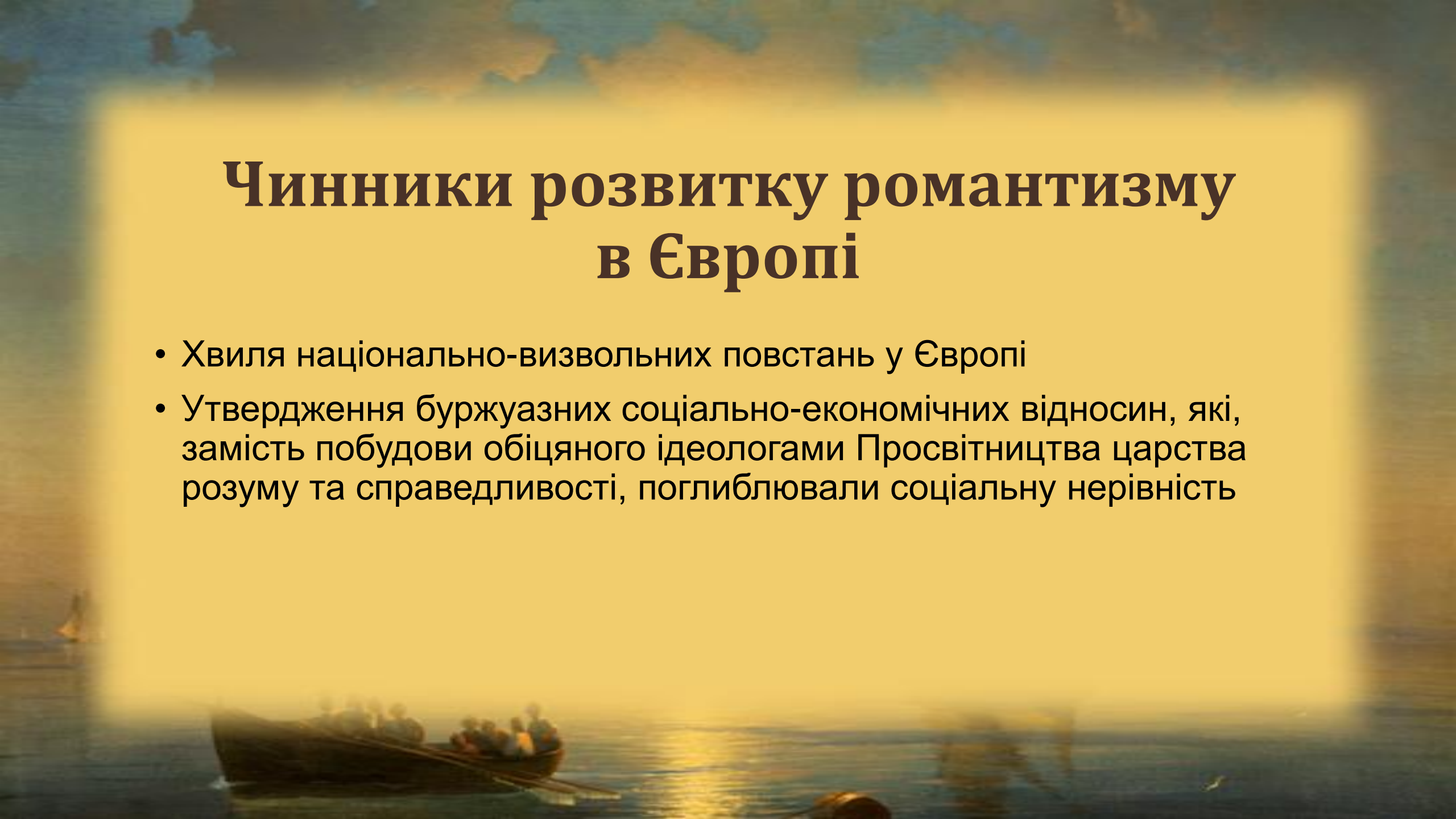
Чинники розвитку романтизму в Європі

- Розчарування в ідеях Просвітництва
- Розчарування у результатах Великої французької революції 1789—1799 рр., під час якої не вдалося реалізувати її лозунг «Свобода, рівність, братерство»
- Загарбницькі наполеонівські війни
- Загострення політичних відносин між європейськими державами

Чинники розвитку романтизму в Європі

- Хвиля національно-визвольних повстань у Європі
- Утвердження буржуазних соціально-економічних відносин, які, замість побудови обіцяного ідеологами Просвітництва царства розуму та справедливості, поглиблювали соціальну нерівність

Чинники розвитку романтизму в США

Головна причина виникнення романтизму в Північній Америці — невдоволення результатами війни англійських колоній за незалежність 1775—1783 рр.

Чинники розвитку романтизму в США

Позитивні наслідки війни в Північній Америці за незалежність:

- 1) переможний результат війни
- 2) заснування Сполучених Штатів Америки
- 3) затвердження конституції, що проголошувала: «Всі люди створені рівними»

Чинники розвитку романтизму в США

Негативні реалії післявоєнної дійсності, що викликали розчарування:

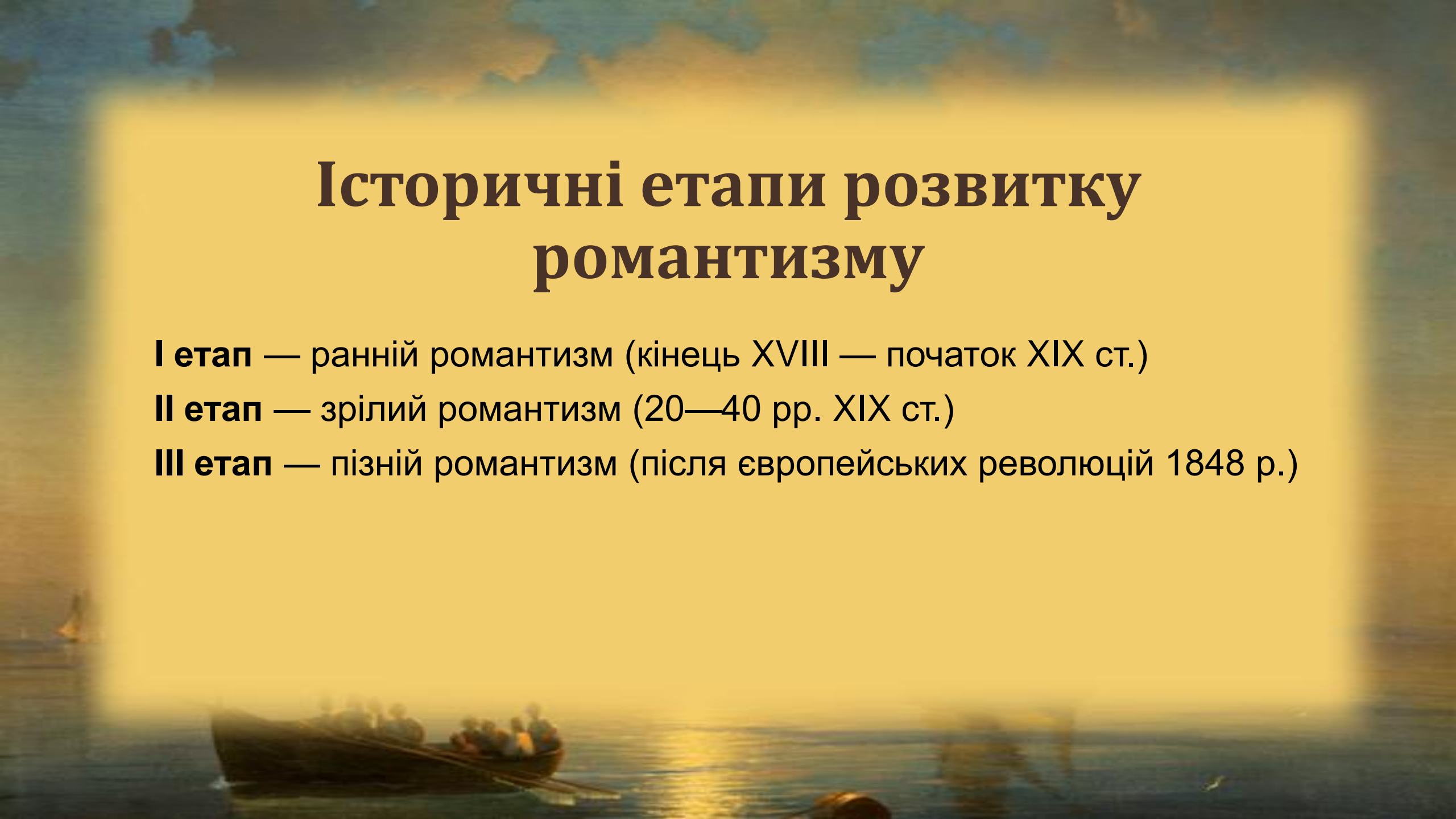
- 1) відсутність реальної рівноправності
- 2) рабство в південних штатах
- 3) захист інтересів багатіїв з боку влади

Історичні етапи розвитку романтизму

I етап — ранній романтизм (кінець XVIII — початок XIX ст.)

II етап — зрілий романтизм (20—40 рр. XIX ст.)

III етап — пізній романтизм (після європейських революцій 1848 р.)

Ідейні засади романтизму

Ідеологія романтизму спиралася на:

- культ індивідуалізму
- підкреслену, загострену увагу до людської особистості, до психологічних проблем її внутрішнього «Я»

Ідейні засади романтизму

*Портрет Фіхте роботи
Дж. Ф. Джугеля*

Філософським підґрунтям ідеології романтизму стала **німецька ідеалістична філософія** — праці Іммануїла Канта, Августа Вільгельма Шлегеля, Фрідріха Вільгельма Шеллінга, Йоганна Готліба Фіхте.

Фіхте проголошував людське «Я» єдиною реальністю, декларував повагу до індивідуальності, закликав до необмеженої особистої свободи.

Концепція особистості романтиків протистояла концепції людини Просвітництва

Просвітництво

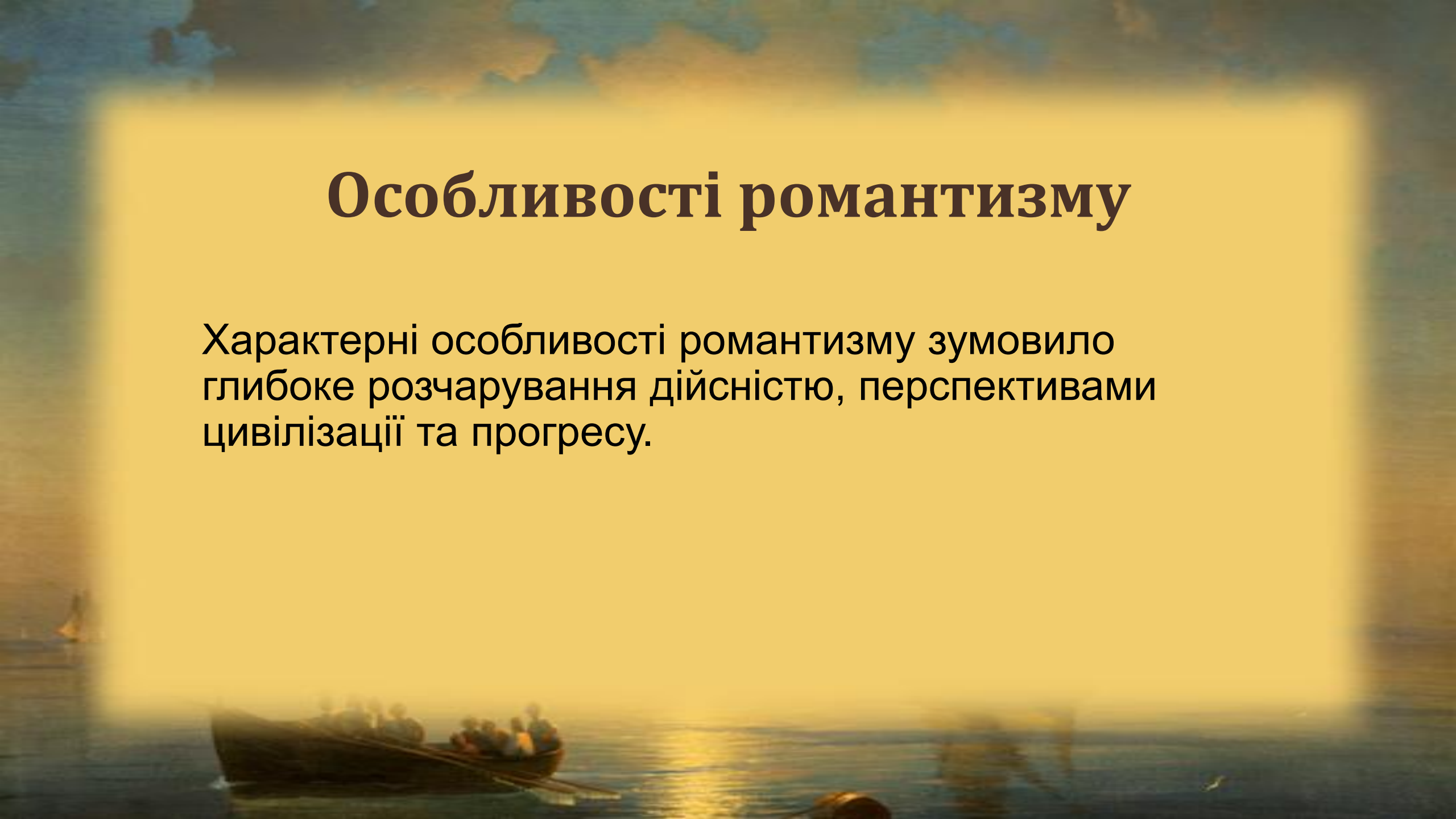
- Індивідуальне «Я» людини є цінним настільки, наскільки воно корисне для суспільства.

Романтизм

- Людське «Я» є самоцінним.

Особливості романтизму

Характерні особливості романтизму зумовило глибоке розчарування дійсністю, перспективами цивілізації та прогресу.

Особливості романтизму

- Протиставлення несправедливого реального світу **романтичному ідеалу**, світові мрії
- **Пошуки ідеалу** в житті нецивілізованих народів, у природі, історії, фольклорі
- Тяжіння до **контрастів**
- Романтична **іронія**, висміювання дрібного, бездарного і посереднього

Особливості романтизму

- Активне використання символів для передання почуттів і думок
- Відстоювання цінності окремої особистості, свободи волі
- Уявлення про внутрішній світ людини як складний, сповнений суперечностей
- «Світова скорбота» — найвища міра розчарування та песимізму, відчаю та безнадії — як принцип осмислення світу

Художні відкриття романтизму

- Заперечення жорсткої нормованості поетики класицизму
- Проголошення свободи індивідуальної творчості
- Ствердження поеми і балади як провідних ліро-епічних жанрів
- Відмова від дотримання чистоти жанрів, поєднання в межах одного твору ознак різних жанрів
- Використання вільної композиції, яка не підпорядковується вимогам чіткості та ясності в побудові твору
- Поява романтичного героя

Визначення поняття «романтичний герой»

Романтичний герой — один із художніх образів літератури романтизму, виняткова людина, яку зображено у виняткових обставинах, сильна, вільна особистість, яка нехтує умовностями суспільства і відкрито протистоїть йому.

Видатні представники літератури романтизму

- **Німеччина:** Г. Гейне, Е. Т. А. Гофман
- **Англія:** В. Блейк, Дж. Г. Н. Байрон
- **Франція:** В. Гюго, П. Меріме, Жорж Санд
- **Росія:** В. А. Жуковський, О. С. Пушкін, М. Ю. Лермонтов
- **США:** Ф. Купер, Е. А. По, Г. Лонгфелло
- **Україна:** Т. Г. Шевченко, П. О. Куліш, Є. П. Гребінка

Романтизм у живописі

Найбільш послідовно романтичний напрям розвивався у **Франції**. Його представляли Ежен Делакруа, Антуан Жан Гро і Теодор Жеріко.

Ознаки романтизму в живописі:

- динамічність композиції
- використання соковитих фарб і яскравих мазків
- тяжіння до екзотичних мотивів

Зразки живопису романтизму

А. Ж. Гро.

Двобій між Геркулесом і Діомедом (1835)

Зразки живопису романтизму

*Т. Жеріко.
Епсомське дербі (1821)*

Зразки живопису романтизму

*Е. Делакруа.
Свобода, що веде народ (1830)*

Романтизм у музиці

У музиці представники романтизму прагнули висловити глибину і багатство внутрішнього світу людини. Провідні музичні жанри романтизму — **пісня і балада**. Видатні композитори-романтики — **Ф. Шопен, Ф. Шуберт, Ф. Ліст, П. І. Чайковський**.

Завдання

Доповніть таблицю «Представники романтизму».

Країна	Види мистецтва		
	Література	Живопис	Музика
Німеччина	Г. Гейне		
Англія			
Франція	В. Гюго		
Росія		І. К. Айвазовський	
Польща			Ф. Шопен
Іспанія			
США		А. П. Райдер	

Завдання

Розгляньте картину французького живописця Е. Делакруа «Свобода, що веде народ». На ваш погляд, чому цей твір вважають найзнаменитішим у живописі романтизму?

*Е. Делакруа.
Свобода, що веде народ*